

Stenografični zapisnik

šeste seje

deželnega zbora kranjskega

v Ljubljani

dné 23. januarija 1894.

Nazoči: Prvosednik: deželni glavar Oton Detela. — Zastopnika c. kr. vlade: deželni predsednik baron Viktor Hein in c. kr. okrajni komisar vitez Viljem Laschan. — Vsi članovi razun: ekszellenca knezoškof dr. Jakob Missia, Robert Braune, Janez Mesar, baron Friderik Rechbach. — Zapisnikar: Deželni tajnik Jožef Pfeifer.

Dnevni red:

1. Branje zapisnika V. deželno-zborske seje dné 19. januarija 1894.
2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.
3. Poročilo o delovanju deželnega odbora za dōbo od 1. januarja do konca decembra 1893. l.
4. Priloga 43. Poročilo deželnega odbora glede zdravniške službe v deželni blazniški podružnici na Studenci.
5. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županste v Dolenjem in Gorenjem Logatcu za podporo za napravo vodovoda.
6. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva v Cerknici za podporo za napravo vodovoda.
7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji varuha Tomanovih otrok za zvišanje miloščine.
8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji odbora za ustanovitev dijaške kuhinje v Novem Mestu za podporo.
9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Josipa Čerina, konservatorista na Dunaji, za podporo.
10. Ustno poročilo finančnega odseka glede namakanja travnikov pri šolskem posestvu na Grmu (k prilogi 39.).
11. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji arhivarja Antona Koblarja za nagrado za urejevanje arhiva in knjižnice v Rudolfinumu.
12. Ustno poročilo upravnega odseka glede opustitve okrajne ceste iz Radomlja čez Homec na deželno cesto Kamnik-Trzin (k prilogi 25.).

Seja se začne ob 10. uri 35 minut dopoldne.

Stenographischer Bericht

der sechsten Sitzung

des krainischen Landtages

in Laibach

am 23. Jänner 1894.

Anwesende: Vorsitzender: Landeshauptmann Otto Detela. — Vertreter der k. k. Regierung: Landespräsident Victor Freiherr v. Hein und k. k. Bezirkscommissär Wilhelm Ritter v. Laschan. — Sämmtliche Mitglieder, mit Ausnahme von: Se. Excellenz Fürstbischof Dr. Jakob Missia, Robert Braune, Johann Mesar, Friedrich Freiherr v. Rechbach. — Schriftführer: Landessecretär Josef Pfeifer.

Tagesordnung:

1. Lesung des Protokolles der V. Landtagsitzung vom 19. Jänner 1894.
2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.
3. Rechenschaftsbericht des Landesausschusses für die Zeit vom 1. Jänner bis Ende December 1893.
4. Beilage 43. Bericht des Landesausschusses, betreffend den ärztlichen Dienst an der Landes-Irrenanstaltsfiliale in Studenz.
5. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch der Gemeindeämter in Unter- und Oberloitsch um Subvention für die Errichtung der Wasserleitung.
6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Gemeindeamtes in Zirknitz um Subvention behufs Errichtung der Wasserleitung.
7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Vormundes der Toman'schen Kinder um Erhöhung der Gnadengabe.
8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Ausschusses für die Gründung einer Studentenküche in Rudolfs-wert um Subvention.
9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Conservatoristen Josef Čerin in Wien um Subvention.
10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses, betreffend die Bewässerung der Wiesen beim Schulgute zu Stauden (zur Beilage 39).
11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Archivars Anton Koblar um Remuneration für die Ordnung des Archivs und der Bibliothek im Rudolfinum.
12. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses, betreffend die Auflassung der Bezirksstraße von Radomlje über Homec zu der Landesstraße Stein-Terjein (zur Beilage 25).

Beginn der Sitzung um 10 Uhr 35 Minuten vormittags.

Deželni glavar:

Proglášam sklepčnost visoke zbornice in otvarjam sejo. Gospoda zapisnikarja prosim, da prečita zapisnik zadnje seje.

1. Branje zapisnika V. deželno-zborske seje dné 19. januvarja 1894.

1. Lesung des Protokoll der V. Landtags-Sitzung vom 19. Jänner 1894.

Tajnik Pfeifer

(bere zapisnik V. seje v slovenskem jeziku — liest das Protokoll der V. Sitzung in slovenischer Sprache).

Deželni glavar:

Želi kdo gospodov kak popravek v ravnokar prečitanem zapisniku zadnje seje?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, izrekam, da je zapisnik zadnje seje potrjen.

2. Naznanila deželno-zborskega predsedstva.

2. Mittheilungen des Landtagspräsidiums.

Deželni glavar:

Naznanjam, da je gospod baron Rechbach opravičil svojo odsotnost od današnje seje.

Dalje naznanjam, da so bili zadnjič v posebni odsek za posvetovanje o samostalnem predlogu gospoda poslanca Šukljeta izvoljeni sledeči gospodje poslanci:

Grasselli, Šuklje, dr. Tavčar, Klun, Povše, dr. Papež, Luckmann, baron Apfaltrern in baron Wurzbach.

Vsi ti gospodje poslanci so dobili po 31 glasov; gospod poslanec dr. vitez Bleiweis pa samo 1 glas.

Prosil bi, da se odsek koncem seje konstituirá.

Izročene so bile sledeče peticije:

Gospod poslanec ces. svétnik Murnik izroča prošnjo odbora podpornega društva za slovenske visokošolce na Dunaji za podporo.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec ekszellenca baron Schwegel izroča prošnjo:

B. Vergetporek, Photograph in Beldeš, proponirt dem hohen Landtage die Anfertigung einer plastischen Reliefkarte.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Klein izroča prošnjo:

Patriotischer Frauen-Hilfsverein für Krain in Laibach bittet um Subvention.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Dalje so dosle še sledeče prošnje deželnemu odboru za deželni zbor, katere zdaj izročam, in sicer:

Der Ausschuss des medicinischen Unterstützungsvereines an der k. k. Universität in Wien bittet um Subvention.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Zupanstvo v Kostanjevici prosi podpore za šolske zgradbe v Kostanjevici in Černeči Vasi.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Zupanstvo na Vrhniki prosi dovolitve letnega doneska 400 gld. za vzdrževanje bolnice.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Anna Hitti, Oberaufseherin, bittet um Erhöhung ihrer Pension und der Erziehungsbeiträge.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Zrimec Jakob, posestnik na Cikavi, prosi podpore sinu Antonu za obiskovanje krojaškega učilišča v Ljubljani.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanz-ausschusse zugewiesen.)

Gospod poslanec Šuklje s tovariši stavlja samostalni predlog, ki se glasi: (bere: — liest:)

«Samostalni predlog poslanca Šukljeja in tovarišev.

Slavni deželni zbor naj sklene: „V pokritje troškov prouzročenih po napravi osnovnega projekta in generalnega proračuna za zgradbo belokranjske lokalne železnice dovoli se iz deželnega zaklada primeren prispevek.“ V Ljubljani, 23. januvarija 1894. Šuklje, Višnikar, dr. Vošnjak, dr. Papež, L. Svetec, Pakiž, V. Ogorelec, Dragoš, Iv. Hribar, Povše, Klun, V. Pfeifer, Murnik, Žitnik, F. Stegnar, Lenarčič.»

Ta predlog pride v utemeljevanje na dnevni red prihodnje seje.

Daljna točka dnevnega reda je:

3. Poročilo o delovanji deželnega odbora za dobo od 1. januvarija do konca decembra 1893. 1.

3. Rechenschaftsbericht des Landesausschusses für die Zeit vom 1. Jänner bis Ende December 1893.

Gospod poslanec Klun ima besedo.

Poslanec Klun:

Za letno poročilo deželnega odbora je izbran posebni odsek, ki ima o njem poročati. Ker je vsako leto navada, da se nekateri paragrafi tega poročila izročajo upravnemu odseku, usojam si predlagati, da naj se tudi letos §§ 3., 5. in 6. izroče upravnemu odseku.

Deželni glavar:

Opozarjal bi le na to, da se je § 5. «Občinske stvari» prejšnja leta izročil vselej odseku za letno poročilo, kajti stvar je taka, da se ta odsek prav lahko tudi bavi z njo. Tudi lansko leto je bilo tako.

Gospod poslanec Hribar ima besedo.

Poslanec Hribar:

Spominjam se, da se je v prejšnjih letih veliko marginalnih števil letnega poročila izročila upravnemu in finančnemu odseku v poročanje. Ker so pa gospodje poslanci, ki so člani odseka za letno poročilo, protestovali proti temu postopku, ker se jim je z njim toliko odvezlo, da zanje ni bilo skoro nič dela ostalo, in ker vsak gospodov poslancev želi kolikor toliko sodelovati v odsekih, zato se je postopalo lansko leto in tudi že poprej drugače, tako namreč, da so se le nekatere točke, na primer: bilanca mestnega posojila, izročile finančnemu odseku, vse drugo pa je ostalo odseku za letno poročilo.

Z ozirom na gospode tovariše iz tega odseka predlagam, naj se letno poročilo izroči istim odsekom, kakor dosle običajno.

Deželni glavar:

Gospod poslanec Povše ima besedo.

Poslanec Povše:

Visoka zbornica! Upirati se moram predlogu gospoda predgovornika. Istinito je, da se je izročil § 3. «Deželna kultura» vsako leto upravnemu odseku in istotako § 6. «Občila», in reči moram, da to ni bilo le koristno in primerno, temveč tudi potrebno, kajti vse deželne kulturne stvari se razpravljajo v gospodarskem odseku in ravno tako vse, kar se tiče občil. Važno je torej, da ta odsek tudi vé, kaj je deželni odbor storil v dotičnih zadevah. Ker je upravni odsek najbolj o njih informiran, zato je najbolj primerno, da tudi nadalje razpravlja o tem, kar se je rešilo v deželnem odboru.

Zaradi tega predlagam, naj se §§ 3. in 6. izročita upravnemu odseku.

Poslanec Klun:

Strinjam se s predlogom gospoda predgovornika.

Deželni glavar:

Konstatujem, da sta se §§ 3. in 6. dosedaj res izročala upravnemu odseku v pretresovanje. Ker se gospod poslanec Klun strinja s predlogom gospoda poslanca Povšeta, pride ta predlog, namreč da se imata §§ 3. in 6. letnega poročila izročiti upravnemu odseku, na glasovanje.

Gospodje, ki pritrjujejo temu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog gospoda poslanca Povšeta je sprejet.

Gospod poslanec ces. svetnik Murnik ima besedo.

Poslanec ces. svetnik Murnik:

Predlagam, da se točka 10. iz § 5., namreč poročilo o ljubljanskem mestnem posojilu, izroči finančnemu odseku, kakor se je to dosedaj vselej zgodilo.

Deželni glavar:

Ako nihče ne ugovarja (ni ugovora — wird kein Widerspruch erhoben), zmatram, da je predlog sprejet.

Torej se bode ta marginalna številka izročila finančnemu odseku.

Prestopimo na daljno točko, to je:

4. Priloga 43. Poročilo deželnega odbora gledé zdravniške službe v deželni blazniški podružnici na Studenci.

4. Beilage 43. Bericht des Landesauschusses, betreffend den ärztlichen Dienst an der Landes-Irrenanstalts-Filiale in Studenz.

(Izroči se finančnemu odseku. — Wird dem Finanzausschusse zugewiesen.)

Dalje se bode te točke dneva razdelili častitim gospodom poslancem tudi priloga 44.:

«Poročilo deželnega odbora gledé ustanovitve čevljarske obrti v Kropi. — Bericht des Landesauschusses inbetreff der Einführung der Schuhherzeugung in Kropf,»

in priloga 45.:

«Poročilo deželnega odbora gledé pospešitve pridelovanja slame in gledé povzdige slamarije na Kranjskem. — Bericht des Landesauschusses inbetreff der Förderung der Strohkultur und Strohflechtereie in Krain.»

Ako visoka zbornica dovoli, bi se tudi te dve točki že danes izročili dotičnemu odseku.

(Pitrjuje se. — Zustimmung.)

Nasvetujem torej, da se izročita obe prilogi, oziroma poročila, upravnemu odseku.

Gospod poslanec Murnik ima besedo.

Poslanec ces. svetnik Murnik:

Kakor znano, je stvar popolnoma finančnega obsega, in ker se bode dotični točki morali obravnavati pri proračunu deželnega zaklada, prosim, da se prilogi 44. in 45. izročite finančnemu odseku.

Deželni glavar:

Gospodje, ki pritrde nasvetu gospoda poslanca Murnika, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Prilogi 44. in 45. se torej izročita finančnemu odseku.

Preidem k daljni točki, to je:

5. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstev v Dolenjem in Gorenjem Logatcu za podporo za napravo vodovoda.

5. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch der Gemeindeämter in Unter- und Oberloitsch um Subvention für die Errichtung der Wasserleitung.

Poročevalec dr. Papež:

Visoka zbornica! Občini Dolenji in Gorenji Logatec na Notranjskem sta prosili za znatno deželno subvencijo za napravo vodovoda v Dolenjem in Gorenjem Logatci. Dotične preiskave so se vršile v preteklem letu od strani deželnega stavbinega urada, vendar niso toliko dognane, da bi bil napravil stavbini urad proračun in načrt. Treba je torej, da se tudi še ta izdelava v deželnem odboru, in stvar bode potem gotovo v tem koledarskem letu toliko dognana, da bode v prihodnjem zasedanji mogoče, staviti konkretni predlog.

Finančni odsek je torej sklenil:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja občin Dolenji in Gorenji Logatec za podporo v zvrho naprave vodovoda se izroči deželnemu odboru v primerno izposlovanje in z dostavkom, da v prihodnjem zasedanji stavi svoj predlog, oziroma predloži svoje podatke.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, bomo glasovali. Gospodje, ki se strinjajo s tem predlogom, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Daljna točka je:

6. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji županstva v Cerknici za podporo za napravo vodovoda.

6. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Gemeindeamtes in Zirknitz um Subvention behufs Errichtung der Wasserleitung.

Poročevalec dr. Papež:

Zastop Cerkniskega trga je vložil enako prošnjo, kakor je bila poprej omenjena prošnja, in sicer za 40% podporo glede zgradbe vodovoda iz Begunj do Cerknice. Pred kratkem je bil dotični načrt izdelan, in proračun kaže potrebnost 21.300 gld. Vsled te velike svote bi bila to naprava, za katero bi trebalo deželnega zakona v zmislu marg. št. 36. letnega poročila, in kar se tiče drugega, moram omeniti, da se obravnave Cerknčanov z Begunjčani in Sevsčani še vrše in niso toliko dognane, da bi bilo dovoljeno, kraju Cerkniskemu priklopiti svoj vodovod Begunjskemu vodovodu. Begunjčani terjajo precej izdatno svoto za to priklopitev, in vsled tega je deželni odbor dopisal visoki vladi takrat,

ko je bil priporočal državno podporo za Cerkniski vodovod, naj bi vlada dovolila podporo za ta vodovod za kraj Cerkniski toda pod temi pogoji, da se Cerkniskemu trgu dovoli spojitev vodovodnih cevij in da se za to spojitev zahteva le ona odškodnina, katera bi se po odbitku stroškov za priprave, služee le vasema Selsček in Begunje, kakor hidranti in ventilni vodotoči, preračunila po razmerji porabljene vode v posameznih vaseh z ozirom na stroške, kateri bi ne bili še pokriti z dovoljenima podporama. V to zvrho bi moral biti merodajen pregledani obračun.

Kadar bi vlada dovolila pod temi pogoji podporo, bi bilo olajšano vse drugo obravnavanje, in troški za priklopitev bi ne bili tako veliki, kakor se Cerknčanje v prošnji bojé, ker pravijo, da bi bilo treba plačati Begunjčanom 3000 gld. za to priklopitev. Vsekako treba to stvar v deželnem odboru še izposlovati, in finančni odsek je sklenil predlagati:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Deželnemu odboru se izroči ta prošnja županstva Cerkniskega za podporo za zgradbo vodovoda z dostavkom, da vse, kar potrebno, stori, da zamore staviti v prihodnjem zasedanji svoj predlog, oziroma da more predložiti dotični zakon.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, bomo glasovali. Gospodje, ki se strinjajo s tem predlogom, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Preidemo k daljni točki, to je:

7. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji varuha Tomanovih otrok za zvišanje miloščine.

7. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Vormundes der Toman'schen Kinder um Erhöhung der Gnadengabe.

Poročevalec Žitnik:

Visoki deželni zbor je za Ivana Tomana, siroto bivšega računskega oficijala Hermana Tomana, leta 1886. dovoljeno miloščino letnih 37 gold. 50 kr. dne 14. novembra 1890. poviksal na 100 gold., pričenski s 1. januarjem leta 1891., za toliko časa, dokler bi kot učenec bival v mornarskem arsenalu v Pulji. Varuh Ivana Tomana, gospod Hugon Hohn, naznanil je deželnemu odboru z dopisom z dne 15. oktobra leta 1893., da je varovanec dovršil dotični triletni tečaj, in vsled tega mu je deželni odbor dne 2. novembra leta 1893. stalno ustavil miloščino.

Gospod Hohn mora kot varuh skrbeti še za tri sirote, ki so vse nepreskrbljene in ki dobivajo poleg konkretne pokojnine letnih 150 gld. po 37 gld. 50 kr. miloščine na leto. S tem mu je jako težko izhajati in

večkrat morajo sorodniki pomagati. Vsled tega se je obrnil do deželnega odbora s prošnjo, da bi se miloščina za najmlajšega varovanca Hermana povikšala od letnih 37 gld. 50 kr. na 100 gld.

Finančni odsek je uvaževal razloge, katere navaja prošnja, in nasvetuje:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Siroti Hermanu Tomanu, sinu bivšega računskega oficijala Hermana Tomana, se zviša miloščina letnih 37 gld. 50 kr. na 100 gld., in sicer za dōbo petih let, pričenski s 1. januarjem 1894.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki pritrdite temu predlogu, naj izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Sprejeto.

Preidemo k dalnji točki, to je:

8. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji odbora za ustanovitev dijaške kuhinje v Novem Mestu za podporo.

8. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Ausschusses für die Gründung einer Studentenküche in Rudolfswert um Subvention.

Poročevalec Višnikar:

Visoka zbornica! Odbor za ustanovitev dijaške kuhinje v Novem Mestu prosi podpore. Prosilci navajajo v svoji prošnji splošno znane razloge, s katerimi se utemeljuje korist dijaških kuhinj in poudarjajo, kako potrebna je ustanovitev take dijaške kuhinje zlasti v Novem Mestu, kjer je bēda večja, nego v mnogih krajih, kjer so že dijaške kuhinje. Veliko težavo je imel odbor, dobiti pripraven prostor za tak zavod. Napósled je obljubilo vodstvo tamošnjega rokodelskega društva, razširiti društveno hišo in prizidati toliko, da bi se dobilo prostora za dijaško kuhinjo, in zavezati se je obljubilo, da ostanejo ti prostori v porabo dijaškega podpornega društva v omenjeno zvrho, dokler obstoji dijaško podporno društvo v Novem Mestu.

In obljuba ni ostala prazna. Že je pričelo vodstvo rokodelskega društva pripravljati vse potrebno, da se prične spomladi z zidanjem. Jeseni prihodnjega leta 1894. se bo otvorila dijaška kuhinja v veliko podporo učeče se mladine, na veliko korist, ako da Bog, novo-meški gimnaziji in Novemu Mestu gotovo ne na kvar.

Potem se navajajo troški, katere bode stala ta naprava.

Ker je visoki deželni zbor take dobrodelne zavode dosedaj zmirom radovoljno podpiral in ker tudi za dijaško kuhinjo v Novem Mestu govore taki tehtni razlogi, kakor drugod, kjer že podpiramo take zavode, in

ker je upati, da bode število dijakov v Novem Mestu vsled boljših komunikacij in boljših razmer, katerih se je nadejati na Dolenjskem, rastlo in bode odbor za to stvar imel gotovo mnogo troškov, usojam si v imenu finančnega odseka predlagati:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Odboru za ustanovitev dijaške kuhinje v Novem Mestu dovoljuje se za ustanovitev nameravane dijaške kuhinje podpore 100 gld. iz deželnega zaklada.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim glasovati. Gospodje, ki pritrdite temu predlogu, izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Preidemo na dalnjo točko, to je:

9. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji Josipa Čerina, konservatorista na Dunaji, za podporo.

9. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Conservatoristen Josef Čerin in Wien um Subvention.

Poročevalec ces. svétnik Murnik:

Visoki zbor! Finančnemu odseku se je izročila prošnja Josipa Čerina, konservatorista na Dunaji, za podporo. V tej prošnji, kateri je tudi priložen šolski list, navaja prosilec, da ima mnogo veselja do glasbe in ker je sedaj med Slovenci še malo muzikalično izobraženih mož, misli, da bi bilo važno za deželo, ako se jih več izobrazí. V svojem spričevalu ima izvrstne note, ali finančni odsek vender ne more predlagati, da se takoj končno reši prošnja, temveč z ozirom na to, da dovoljuje visoki deželni zbor v proračunu deželnega zaklada deželnemu odboru v take zvrhe nek kredit, predlaga:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Prošnja Josipa Čerina se izroča deželnemu odboru v primerno rešitev.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, bomo glasovali. Gospodje, ki se strinjajo s tem predlogom, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Preidemo k dalnji točki, to je:

10. Ustno poročilo finančnega odseka gledé namakanja travnikov pri šolskem posestvu na Grmu (k prilogi 39.).

10. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses, betreffend die Bewässerung der Wiesen beim Schulgute zu Stauden (zur Beilage 39.).

Poročevalec Višnikar:

Visoki zbor! Čast mi je poročati v imenu finančnega odseka o načrtu naprave za namakanje travnikov pri šolskem posestvu na Grmu. Vsled večkratne prošnje vodstva in resolucije visokega zbora z dné 23. septembra leta 1892., dal je deželni odbor napraviti načrt za namakanje travnikov pri posestvu na Grmu. Ta načrt je izdelal štajerski deželni kulturni inženir Rihard Possek. Tudi drug načrt (Čadežev) imam pred seboj. Kakor je razvidno iz cenilnih zapisnikov iz leta 1885. imamo na Grmu vsega skupaj travnikov 13 oralov 1020 m². Izmed teh travnikov leži večji del v nižavi ob potoku »Težka voda«. Leta 1885. bili so cenjeni ti travniki po 400 gld., oral in tudi kupna cena je znašala toliko. Ako se pa pomisli, da so bili travniki takrat kupljeni skupaj s posestvom in ako se uvažuje, da so cene sená od onega časa močno poskočile, računi se lahko, da so travniki vredni po 500 gld. oral. Ker potok »Težka voda« leži precej nižje kakor travniki, ni mogoče vode naravnost na nje napeljati, ampak voda se mora vzdigniti s zatvornico, dvema škrcpeca in vodnimi kolesi. Šolsko vodstvo je omenilo v svoji prošnji leta 1891., da bodo troški za to napravo znašali samo 500 do 600 gld., kakor je bilo to pri baronu Berg-u v Mokronogu, ki je dal 65 oralov travnikov ameliorirati in so troški znašali samo 83 gld. za oral. Ali omenjena inženirja sta drugega mnenja. Possek proračunil je troške za 5·2 oralov na 2431 gld., tako da bi prišlo na 1 oral 461 gld. Pa tudi potem, ako se vzame, da se bode zboljšalo 7 oralov s to napravo, bi še vedno spadalo na 1 oral 348 gld., torej samo 52 gld. manj, kakor je znašala skupna cena. Inženir Čadež računa za 1 ha 550 gld., torej 320 gld. za 1 oral; vse troške pa je proračunil na 3500 gld. Iz tega sledi, da ne misli samo na zboljšanje 7, ampak 10 do 11 oralov travnikov. To bi bilo še ceneje. Vender iz aktov ni razvidno, koliko oralov bi se po njegovem načrtu dalo namakati. — Vprašanje je, za koliko bi se s tako napravo zboljšali dohodki in za koliko bi se povišala vrednost dotičnih travnikov. Za koliko bodo dohodki višji, ni razvidno ne iz načrta, ne iz poročila šolskega vodstva. V obče se sme računati, da se bodo dohodki povišali za 50 %, ako se travniki redno namakajo in osušujejo, tako da bi bil potem mestu 500 gld. vreden 1 oral 750 gld. Inženir Čadež misli celó, da se bode vrednost podvojila, ali to ni verjetno. 400 gld. je znašala kupna cena, sedanja cena pa se lahko vzame po 500 gld. za 1 oral. Vzemimo, da se bode vrednost povišala za 50 %, bi bilo potem 7 oralov vrednih 5250 gld., 5·2 oralov pa 3900 gld., tako da bi zboljšek znašal 1300 gld., in ker so troški proračunjeni na 2431 gld.,

bi bilo torej še vedno primanjkljaja 1100 gld. Razun tega je seveda tudi uvaževati, da bode vzdrževanje te naprave tudi nekaj troškov stalo. Gotovo je, da bi se noben privatni posestnik ne lotil tega dela. Posebno na Grmu pa so važni travniki, ker se pridela premalo krme in naprava bi bila važna za šolo. Z nameravano napravo vpeljati bi se dal nov učni predmet, s katerim bi se učencem in drugim kmetovalcem kazalo, kako se racijonelno namakajo travniki. Pričakuje se, da bode visoko poljedelsko ministerstvo z ozirom na veliko važnost take naprave za kmetijsko šolo in z ozirom na velike žrtve, katere je imela dežela kranjska za ta zavod, napravo izdatno podpirala. Pričakuje se opravičeno, da bode visoka vlada s polovico troškov prispevala iz državnih sredstev. Ker pa v tem oziru ničesar ne vemo in ker sta si oba inženirja, Possek in Čadež, in tudi šolsko vodstvo v nasprotji gledé obsega travnikov, ki se imajo namakati, in ker tudi stavbni urad še ni končno izrekel svojega mnenja, ni se mogel finančni odsek odločiti, da bi predlagal takoj definitivno rešitev.

V finančnem odseku se je sprožila tudi misel, ali bi ne bilo bolje napraviti parne sesalke, ali o tej stvari nimamo stvarnih podatkov od izvedencev.

Iz teh uzrokov mi je čast predlagati:

Visoki deželni zbor naj sklene:

»Deželnemu odboru se nalaga, da načrt deželnega kulturnega inženirja Riharda Posseka za namakanje travnikov šolskega posestva na Grmu predloži visoki c. kr. vladi s prošnjo, da blagovoli privoliti za to napravo primerno podporo.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Gospod poslanec Lenarčič ima besedo.

Poslanec Lenarčič:

Visoka zbornica! Besede, katere je ravnokar častiti gospod poročevalec v imenu finančnega odseka spregovoril, mene niso prepričale o potrebi tega namakanja. Jaz mislim, da mora prvi pogoj vsaki melioraciji biti ta, da se vpraša: ali bode melioracija imela tak uspeh, ki se bode dal primerjati s troški, katere provzročuje? Meni se pa vidi, da je številka, katero je navedel gospod poročevalec in ki je razvidna tudi iz poročila deželnega odbora, tako ogromna, da nikakor misliti ni, da bi melioracija toliko koristila, da bi bili troški utemeljeni. Tukaj je navedeno 467 gld. za 1 oral, in potem je ta številka po šolskem vodstvu korigirana na 348 gld. To so veliki troški. Častiti gospod poročevalec omenja, da se bodo travniki v toliki meri zboljšali, da bodo vredni 50 % več nego sedaj. Ne vem, od kodi je dobil ravno 50 %, kajti lahko je tudi mogoče, da ne bode nikakoršnega zboljšanja. Po mojem mnenji bi bilo moralo šolsko vodstvo, ko je stopilo z dotičnim predlogom pred visoko zbornico, s številkami utemeljiti to melioracijo in se izreči, ali namerava le namakati travnike, v kar zadostuje mala množina vode, ali namerava kako gnojenje z obilo vodno množino, in v to

zvrho je bilo potrebno, da bi imel deželni odbor vsaj nekaj podatkov, da bi se videlo, koliko se sedaj pridela in koliko je pričakovati pridelka kasneje po izvršeni melioraciji. Meni se vidi, da se šolsko vodstvo strogo ogiblje vsakih podatkov, ktere bi bilo zunaj v naravi dobiti.

Stvar danes ni zrela, ni dokazano, ali je melioracija potrebna ali ne, in za to predlagam:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Predloga za namakanje travnikov na deželnem posestvu na Grmu vrniti je deželnemu odboru z nalogom, da od šolskega vodstva preskrbi s številkami podkrepljeno utemeljevanje glede gospodarskega uspeha te melioracije.»

Deželni glavar:

Gospodje, ki podpirajo predlog gospoda poslanca Lenarčiča, izvolijo ustati.

(Se podpira. — Wird unterstützt.)

Predlog je zadostno podprt in torej v debati.

Želi se kdo besede?

Gospod poslanec Hribar ima besedo.

Poslanec Hribar:

Visoka zbornica! Prav žal mi je, da ne morem soglašati z navodi, katere je ravnokar naznanil častiti gospod tovariš Lenarčič. Čudno je sicer, da se jaz kot lajik drznem ugovarjati njegovim besedam, ker je on praktični gospodar. Da sem si pa vender vzel ta pogum, pripisati je okolnosti, da včasih tudi lajik zadene pravo struno, ali ve pokazati na okolnosti, katere utegnejo osvetliti stvar še od drugih strani. Meni se zdi, visoka zbornica! da se tako častiti gospod predgovornik, kakor tudi častiti gospod poročevalec finančnega odseka nekoliko preveč ozirata na gospodarsko stran tega vprašanja, katero pa po mojem mnenji ni toliko gospodarskega, kakor učnega pomena. Ako imamo na Dolenjskem deželni zavod, ki ima skrbeti, da se pripravlja in izvežba naraščaj za gospodarstvo, moramo skrbeti, da bode stal ta zavod na višini zahtev. Vi imate na Grmu vpeljan praktični in teoretični pouk v vinarstvu. Tudi za kmetijske panoge in glede sadjarstva imate teoretični in praktični pouk; nimate pa praktičnega pouka o zboljševanju travnikov. Če pogledate na gospodarstvo, pripoznali bode, da so ravno travniki tista zemljišča, ki se najbolj rentujejo. Važni so travniki, ker omogočujejo govedorejo in živinorejo sploh, ki je silnega pomena za vsakega kmeta. Poglejte, gospôda moja, po vinogradih! Trsna uš je na Dolenjskem uničila večino vinogradov, in sedaj mora prebivalstvo doljensko, ki ima vinograde v lasti, z velikimi težavami in ogromnimi troški, h katerim prispevata tudi dežela in država z izdatnimi svotami, skrbeti, da si napravi vinograde zopet plodonosne. Poglejte v poljedelstvo! Pride li kaka uima, ali spremenene li se razmere na svetovnem tržišču neugodno tako, da pade cena žitu, pa kmetovalec nima nobenega dohodka od svojega polja. Drugačna je stvar pri travnikih. Pri vinogradih in njivah treba je gospodarju veliko izdati za obdelovanje, bodisi da jih obdeluje z lastno družino, bodisi da mora plačevati mezde

najetim delavcem. Pri travnikih teh izdatkov ni; temveč potrebno je jedino le, da se dobro očistijo mahu, da se orose ali pa da se osuše, kjer so močvirnati, in dajali bodo rento, katera je vsekako gotova in najboljša podlaga gospodarstvu dotičnega kmetovalca. Če pogledate hipotekarne zavode in hranilnice, videli bode, da se ti zavodi, kadar dovoljujejo kaka posojila, pred vsem ozirajo na količino travnikov. Vse to je dokaz, da so travniki silnega pomena za narodno gospodarstvo.

Ako bi hotel in ako bi bil moj namen, natančneje govoriti o tej stvari, pokazal bi na Notranjsko, na Pivko in okraj Postojnski. Lepi travniki, katere ima Postojnski okraj in istotako Ilirsko-Bistriški, so največji vir dohodkov dotičnega prebivalstva, in reči se mora, da je prebivalstvo v Postojnskem okraju vsled dobrega obdelovanja travnikov dospelo do nekega blagostanja, kakersnega v Senožeski in Vipavski okolici, kjer je manj travnikov, pa veliko več polja, ne nahajate. Zaradi tega je velike važnosti, da na deželni kmetijski šoli, če že hočemo, da bode šola imela dobrih uspehov, damo gojencem priliko, naučiti se pravilnega namakanja in osuševanja travnikov, in ker tega pouka dosedaj ni bilo, treba je, da se praktično vpelje. To je uzrok, da šolsko vodstvo predlaga, da naj se travniki grmškega gradu namočijo, respektive, da se premokri travniki osuše. Od troškov, ki so proračunjeni na 3500 gld., odpade, kakor sem videl iz proračuna, kateri sem imel v rokah, celih 2000 gld. samo za na-pravo za vzdigovanje vode. Šele ostanek 1500 gld. odpade na dela, katera je treba izpeljati po travnikih, da se namočijo, respektive osuše. Svota 2000 gld. ima se torej izdati le za to, da bode mogoče vodo, ki je precej nizka, vzdigniti in tako travnike plodonosne storiti, ter tako gojencem demonstrirati, kako se imajo travniki osuševati in namakati. Teh 2000 gld. morate vzeti, da pripadajo izključno le na šolo in ne za zboljšanje travnikov. Mi nimamo na Grmu zavoda, pri katerem bi hoteli koristiti za deželne finance. Ako hočemo doseči koristi, doseči jih moremo jedino po šoli. Za nas je glavna stvar šolski zavod, in zato se ima vseh teh 2000 gld. zmatrati, da so izdani za šolo. Slabo bi bilo, ako bi kak gospodar ali dežela sama izdal za namakanje nekoliko travnikov 3500 gld., kajti to se da lahko izračunati, da se travniki vsled tega ne bodo za toliko zboljšali, da bi se amortizovala in pokrila svota 3500 gld. Drugače pa je, ako se misli, da je treba na kmetijski šoli uzornega pouka, kako je treba namakati travnike tam, kjer ima gospodar vodo prav lahko pri roki, kako je vodo dovajati na travnike in odvajati s travnikov. Zaradi tega pravim, da je potrebno, da se pri deželnih kmetijskih šolah na Grmu vpelje tudi tisti pouk, kateri sedaj še manjka, namreč pouk o namakanju in osuševanju travnikov.

Glavoval bodem torej za predlog častitega gospoda poročevalca, in izrekam le nado, da bode visoka vlada, kateri mora na srcu biti prosperiteta zavoda, ki ni važen samo za deželo, temveč tudi za celokupno državo, ker bodo gospodarji, dobro izučeni, če se vrnejo iz šole v svoj vsakdanji poklic, pomnožili davčno moč države. Zato naj ona uvažuje važnost te naprave v namen pouka in naj prevzame polovico dotičnih troškov.

Ker pa že govorim o naši šoli na Grmu, dovolite mi, častita gospôda, da storim pri tej priliki še nekoliko drugih opomb. Obiskal sem pred par leti Grmsko šolo in se interesoval za vse, kako se tam poučuje in v kakem stanu je šola in zemljišča. Dati morem šolskemu ravnatelju le najboljše spričevalo, kar se tiče obdelovanja zemljišč, ki spadajo k šoli. So pa vendar nekatere stvari, katere mi niso bile všeč in o katerih mi bodi dovoljeno, da o njih, ker sem jih omenjal že v finančnem odseku, izpregovorim tudi tukaj nekoliko besed, ker želim, da bi se sem ter tja kaj popravilo ali izboljšalo. Mi smo že pred nedavnim časom, ko smo govorili o računskem sklepu in proračunu deželne kmetijske šole na Grmu, čuli v visokej zbornici govoriti, da gospodarstvo pri tej šoli premalo nese.

Usojam si, kakor sem že to storil, še jedenkrat opozarjati na to, da pri naši kmetijski šoli preveč gledamo na gospodarstvo in imamo premalo pred očmi, kaj je prav za prav ta zavod, da je namreč šola, in da večino stroškov, katere nas ta šola stane, izdajemo v učne namene. Na našem kmetijskem učnem zavodu na Grmu imate gojence, kateri morajo veliko preveč delati kot priprosti delavci, in kateri so vsled tega dela na polji tako utrujeni, da se teoretičnemu pouku ne morejo tako posvečevati, kakor bi bilo to neobhodno potrebno. Vsled tega je šola nekaj cenejša, kajti če bi gojenci toliko ne delali, treba bi bilo najeti delavcev, ki bi zanje delali, da bi se učenci nekoliko odvezali; a po mojem mnenji je to šoli samo na kvar. Dijak, ki je moral celi dan kopati in truditi se v potu svojega obraza s praktičnimi deli, katera prav za prav niso za gospodarja, ampak za težaka, je vesel, ko pride od dela, da zamore trudne svoje kosti kam položiti, da se odpočije; duh njegov pa ne more teoretičnemu pouku slediti tako, kakor bi to mogel, ako bi se imelo pred očmi, da ima ravnateljstvo opraviti z dijaki in ne z delavci. Informoval sem se o uravnavi drugih kmetijskih zavodov, na primer kmetijske šole v Mariboru, in reklo se mi je, da se tam drugače postopa. Šola stane več, ker se najemajo za omenjena dela na polji delavci ter se dijaki ne mučijo tako. Navzoči morajo biti, delati tudi sami, kjer je neobhodno potrebno; ne delajo pa kakor težaki, in zaradi tega more šola izkazati dobre uspehe gledé teoretičnega pouka.

Ko sem pregledaval šolske prostore na Grmu, videl sem na vsakih vratih z velikimi črkami napis na belem papirji »čistost« ali »snažnost« — katero teh dveh besedi, se ne spominjam več — in zraven veliki klicaj. Ko sem si pa ogledaval sobe, moram odkritosrčno reči, da tiste snažnosti ali čistosti nisem našel, temveč — žal mi je, da moram to izreči — ravno nasprotno. To je nekako šoli na kvar, in žal mi je, da moram konstatovati, da se gojenci tiste snažnosti, katera bi bila neobhodno potrebna v vsaki kmetijski hiši že iz sanitarnih razlogov, v šoli ne morejo naučiti, da se torej tudi doma snažnosti ne bodo držali. Ne omenjam pa tega, da bi šolskemu ravnateljstvu kaj očital, temveč stvar je čisto naravna. Učenci morajo sami pospravljati po sobah in gledati na red; če pa pridejo utrujeni od dela domov, ne more se od

njih zahtevati, da bi si snažili obleko in škornje, temveč veseli so, ako se morejo nekoliko odpočiti od trudapolnega dela. Zato bi priporočal, da naj bi deželni odbor, kadar bode razmotrival učni načrt, nekoliko premisljal tudi o tem, ali ne bi bilo dobro, nekoliko odbremeniti gojence, in raje naložiti si nekoliko večjih stroškov za šolsko gospodarstvo. Ne moremo si pa kaj, da ne omenim še neke druge neprijetne stvari, katero sem opazil

Deželni glavar:

Opozarjam gospoda govornika, da stvari, o katerih sedaj govori, niso v bistveni zvezi s predmetom, ki je v razpravi; bode pa prilika govoriti o njih, kadar pride na razpravo letno poročilo deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu. Sedaj je v razgovoru naprava za namakanje travnikov pri tem zavodu, in torej prosim gospoda govornika, da se ozira le na ta predmet.

Poslanec Hribar:

Prosim, gospod deželni glavar! Govoril sem o namakanji travnikov in o tem, kako važna bi bila dotična naprava pri deželnem kmetijskem zavodu iz učnih ozirov. Omenjal sem pri tej priliki tudi nekatere drugih stvari, ki so tudi važne v učnem oziru. Če pa misli preblagorodni gospod deželni glavar, da se moram strogo držati samo tistega predmeta, ki je na dnevnem redu, hočem se mu pokoriti in govoriti o stvareh, katerih sem že hotel omenjati o drugi priliki. Na škodo pa deželnemu zavodu na Grmu ne bode, naj se one stvari danes povedó ali kasneje. Da torej ustrezem želji gospoda deželnega glavarja, in ker sem že namočil in odmočil ali osušil, kar se mi je zdelo potrebno, končam za danes; kar pa sem še mislil povedati, povedal bodem, kadar pride na vrsto letno poročilo deželne kmetijske šole na Grmu.

Deželni glavar:

Želi še kdo besede?

Gospod poslanec dr. Vošnjak ima besedo.

Poslanec dr. Vošnjak:

Dovoljeno mi bodi, da kot referent deželnega odbora o Grmski šoli tudi jaz izpregovorim nekoliko besed o stvari, ki je v razgovoru. Zagovarjati moram nasvet deželnega odbora in izreči se proti predlogu gospoda tovariša Lenarčiča, ker se mi zdi, da bi bilo na vsak način želeti, da se dotična naprava izvrši po predloženem načrtu. Deželni odbor se že več let bavi s tem vprašanjem in je o svojem času naročil inženirju Čadežu, da bi stvar preiskal, pa ta je proračunil pre-visoke stroške. Lani je postalo vprašanje vitalnega pomena za šolo, kajti lani je bilo suho leto in pridevalo se je malo krme. Ker je pa dosti živine pri naši kmetijski šoli, nas je to prisililo v deželnem odboru, da smo se poprijeli predloga šolskega vodstva. Gospod poslanec Lenarčič je ugovarjal temu namakanju s tem,

da je rekel, da so troški preveliki in da šolsko vodstvo ni podalo nobenih dat, iz katerih bi bilo razvidno, za koliko se bodo travniki zboljšali. Jaz pa mislim, da je skorej nemogoče, kaj tacega natanko povedati in dokazati. Vender pa, kakor skušnja povsodi uči, sme se pričakovati, da se bodo travniki za blizu 50 % zboljšali, morebiti tudi za več, in potem se lahko reče, da so troški pokriti. Pa vsaj ne gre samo za zboljšanje travnikov, ampak tudi za nek objekt, iz katerega se bodo učili kmetovalci in gojenci, kako treba pravilno namakati in osuševati travnike. Res, da si to ni tako misliti, da bi kmetje tudi na ta način, s tem, da bi se vzdignila voda itd., namakali svoje travnike. Ali to je postransko, kajti glavna stvar je, da se naučijo, kako se ima po travnikih voda napeljavati in razpeljavati, kako se imajo travniki namakati in potem zopet osuševati. To hočemo ljudem pokazati, in da se na našem zavodu to pokaže, treba je vodo vzdigniti, ker ni zadosti visoka. Pri mnogih kmetjskih posestvih je voda zadosti visoka, in tam je lahko mogoče, da se napelje voda in razvrste jarki, tako kakor se bode kmetovalcem pri šoli na Grmu pokazalo. Zaradi tega bi bilo jako obžalovati, ako bi visoki zbor sprejel predlog gospoda poslanca Lenarčiča, in bi se stvar zopet zavlekla. Priporočam torej predlog finančnega odseka, ki je sprejel to, kar nasvetuje deželni odbor.

O opazkah gospoda predgovornika Hribarja o šoli na Grmu si pridržujem, odgovoriti o svojem času, kadar bode prišlo na vrsto letno poročilo Grmske šole.

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

Gospod poslanec Klun se je oglasil k besedi.

Poslanec Klun:

Gospod poročevalec deželnega odbora nam je povedal, da se deželni odbor že veliko let peča z vprašanjem, kako bi se dali zboljšati travniki na Grmskem posestvu. Ali meni se zdi, da bi nam bil moral deželni odbor, ako se je res bavil s to stvarjo, podati malo bolj natančno poročilo in nam več povedati, ne pa tako površno, da ne vemo, kak uspeh bomo imeli. Zato se popolnoma strinjam s pomisleki, katere je izražal gospod tovariš Lenarčič, in katerim bi jaz še dodal, da naj da deželni odbor tudi preiskati, kaka je dotična voda, če se že hoče napeljati na Grmske travnike. Ako ima namreč dotični potok premrzlo vodo, namakanje ne bo imelo zaželenega uspeha, ker mrzla voda travo le zaduši. Priliko sem imel, prepričati se o tej stvari v naših krajih. Sicer pa se mi zdi, da predlog gospoda poslanca Lenarčiča ne nasprotuje predlogu finančnega odseka, temveč da prav lahko zanj glasujemo, tudi če sprejmemo predlog finančnega odseka. Deželni odbor naj preiskuje tudi še druge stvari, katere so se omenjale tukaj v zbornici in pri odsekovi obravnavi, n. pr. ali bi se ne dalo tudi na drug način morebiti s parnim strojem vodo spravljati na travnike; dalje naj preiskuje to, kar je nasvetoval gospod poslanec Lenarčič, in ako sprevidi, da je pričakovati ugodnih uspehov, bode naposled njegova dolžnost, obrniti se do

slavne vlade z vprašanjem, ali bi hotela dati primeren donesek k tej napravi. Mislim torej, da vsak, ki hoče glasovati za predlog finančnega odseka, sme z mirno vestjo glasovati tudi za predlog gospoda poslanca Lenarčiča.

Deželni glavar:

Želi se kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, ima gospod poročevalec besedo.

Poročevalec Višnikar:

Jaz mislim, da je dobro, da se je stvar vsestransko pojasnila, ker mora gotovo deželnemu odboru biti po volji, da izve vse ugovore, ki so se navedli proti načrtu, in da poišče vse podatke, predno predloži operativni slavnici vladi. Mislim pa, da je to njegova dolžnost tudi že po predlogu finančnega odseka. Gospod tovariš Lenarčič se je postavil prestrogo na stališče varčnega gospodarja, ker imamo tukaj v prvi vrsti del učnega zavoda, in nimamo toliko gledati na gospodarstvo. Gotovo je, da noben gospodar za zboljšanje svojih travnikov ne bode toliko izdal, kakor se tukaj predlaga. Glede zboljšanja za 50 % omenjam, da te številke nisem iz trte izvil. Dovoljujem si le prečitati, kar pravi inženir Čadež: (bere: — liest:) »Bei der Berechnung des pecuniären Erfolges der in Rede stehenden Amelioration ist zu berücksichtigen, daß die Qualität des gewonnenen Bodens dem vorzüglichsten der dortigen Gegend, dessen Preis 1200 fl. pro Hektar beträgt, sich mindestens gleichwertig stellen, wenn nicht übertreffen würde. Der jetzige Wert beträgt höchstens 500 fl., sämtliche Kosten der Amelioration, Leitung des Wassers, Bodenrente, Canalisations- und Erdarbeiten 550 fl. pro Hektar; es verbleibt also ein Reingewinn von rund 900 fl.« Inženir Čadež, ki pač nekoliko preoptimistično sodi, računa torej celo na gospodarski dobiček. S tem sem hotel samo poudarjati, da zboljšanje za 50 % po mojem mnenju ni več, kakor smemo pričakovati. Glede predloga gospoda poslanca Lenarčiča torej mislim, da je nepotreben, ker bode deželni odbor itak moral vse te stvari uvaževati, predno se obrne do visoke vlade, in zato le prosim, da visoka zbornica sprejme predlog finančnega odseka.

Deželni glavar:

Ali je morebiti gospod poslanec Lenarčič zadovoljen s tem, da se njegov predlog smatra kot dodatni predlog k nasvetu finančnega odseka?

Poslanec Lenarčič:

Da!

Deželni glavar:

Glasovali bomo torej najprej o nasvetu finančnega odseka in potem o dostavku gospoda poslanca Lenarčiča.

Nasvet finančnega odseka se glasi:

«Deželnemu odboru se nalaga, da načrt deželnega kulturnega inženirja Riharda Posseka za namakanje

travnikov šolskega posestva na Grmu predloži visoki c. kr. vladi s prošnjo, da blagovoli ista privoliti za to napravo primerno podporo.»

Prosim gospode, ki pritrdé temu predlogu, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Sedaj prosim glasovati o dodatnem predlogu gospoda poslanca Lenarčiča, ki se glasi:

«Predloga za namakanje travnikov na deželnem posestvu na Grmu vrniti je dež. odboru z nalogom, da od šolskega vodstva preskrbi s številkami podkrepjeno utemeljevanje glede gospodarskega uspeha te melioracije.»

S tem nasvetom se ne prejudicira prvemu nasvetu.

Prosim gospode poslance, ki se strinjajo s tem dodatnim predlogom, da izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet, in torej je rešena 10. točka.

Na vrsto pride točka 11., ki se glasi:

11. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji arhivarja Antona Koblarja za nagrado za urejevanje arhiva in knjižnice v Rudolfinumu.

11. Mündlicher Bericht des Finanzausschusses über das Gesuch des Archivars Anton Koblar um Remuneration für die Ordnung des Archives und der Bibliothek im Rudolfinum.

Poročevalec Šuklje:

Gospod Anton Koblar, ki posluje v muzejskem arhivu, izročil je prošnjo, katera meri na to, da se mu, ker je lani leta 1893. dobil le 100 gld. redne nagrade, dovoli izredna nagrada v znesku 300 gld. za leto 1893., ter za leto 1894. nakaže redna nagrada v znesku 400 gld. Finančni odsek se je bavil s tem vprašanjem. Kot poročevalec finančnega odseka stopil sem tudi v arhiv, da se prepričam, kako napreduje urejevanje arhivalnih zbirk. Jaz moram le temu pritrditi, da je arhiv v zadnjem času mnogo pridobil, kar se tiče urejevanja. Pred vsem je bilo jako koristno, da se je popolnoma uredil vicedomski in stanovski arhiv, in s strokovnega stališča se mora priznavati, da ima dotični gospod arhivar jako težaven posel, ter da v istini zasluži drugo nagrado, nego jo je dosihmal dobil. Ali gospoda, finančni odsek se je vendar moral postaviti na stališče, da ne kaže rednih dohodkov privoliti sedaj poslujočem gospodu v trenutku, ko stojimo pred neizogibnim vprašanjem reorganizacije celega muzeja. Kadar se bode zvršila ta preosnova, bode tudi pravi čas, da doženemo vprašanje, koliko je plačati dotičnemu gospodu arhivarju. Kar se pa tiče izredne nagrade, nadvladalo je v finančnem odseku mnenje, da se je na možnost gospoda Antona Koblarja, poslovati tudi

v arhivu, oziralo uže takrat, ko smo zistemizirali plačo duhovnika v prisilni delalnici. Takrat smo določili zanj 800 gld. plače poleg aktivitetne doklade 120 gld., prosto stanovanje itd.

Vsled tega sem primoran, v imenu finančnega odseka staviti le ta nasvet:

Visoki deželni zbor naj sklene:

«Anton Koblarju se dovoljuje za njegovo delovanje v muzejskem arhivu za leto 1893. in 1894. po 100 gld. izredne nagrade.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, bodemo glasovali. Gospodje, ki se strinjajo s tem predlogom, izvolijo obsedeti.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet.

Dalnja točka je:

12. Ustno poročilo upravnega odseka glede opustitve okrajne ceste iz Radomlja čez Homec na deželno cesto Kamnik-Trzin (k prilogi 25.).

12. Mündlicher Bericht des Verwaltungsausschusses, betreffend die Auflassung der Bezirksstraße von Radomlje über Homec zu der Landesstraße Stein-Teufeln (zur Beilage 25.).

Poročevalec Kersnik:

V imenu upravnega odseka se mi je le skicevati na prilogo 25., ki je že dalj časa v rokah častitih gospodov tovaričev. Upravni odsek je uvaževal razloge, ki so vodili deželni odbor v njegovem poročilu, in se popolnoma strinja s predlogom, katerega stavi isti, posebno ker se je poleg v poročilu navedenih razlogov tudi se izjavilo v upravnem odseku, da tudi cestni odbor kamniški nima sedaj nič več proti temu, da ostane most, oziroma cestna proga, o kateri je govor, še dalje v oskrbi kamniškega cestnega odbora, in zaradi tega stavljam predlog:

Visoki deželni zbor izvoli skleniti:

«Iz Radomlja čez Homec na deželno cesto Kamnik-Trzin držeča okrajna cesta z na njej se nahajajočim mostom čez Bistrico ostane kot taka, kakor doslej, tudi še zanaprej v neposrednji oskrbi kamniškega okrajnega cestnega odbora.»

Deželni glavar:

Želi kdo besede?

(Nihče se ne oglasi. — Niemand meldet sich.)

Ker ne, prosim gospode, ki se strinjajo s tem predlogom, naj izvolijo ustati.

(Obvelja. — Angenommen.)

Predlog je sprejet in s tem rešen dnevni red današnje seje.

Predno sklenem sejo, prosim, da se novi odsek za oceno davčne preosnove konstituira.

(Po kratkem odmoru. — Nach einer kurzen Pause.)

Odsek za oceno davčne preosnove se je konstituiral in si je izvolil načelnikom gospoda poslanca kanonika Kluna in namestnikom gospoda poslanca barona Apfaltrerna.

Prihodnja seja bode v petek dne 26. januarja ob 10. uri dopoldne, in sicer pridejo na dnevni red sledeče točke:

(Dnevni red glej prihodnja seja. — Tagesordnung siehe nächste Sitzung.)

Naznanjam, da zboruje združeni finančni in upravni odsek takoj po javni seji; istotako upravni odsek in odsek za letno poročilo.

Prihodnja seja finančnega odseka bode v četrtek, 25. januarja, ob 10. uri dopoldne.

Sklepam sejo.

Konec seje ob 12. uri 10 minut popoldne. — Schluss der Sitzung um 12 Uhr 10 Minuten Nachmittag.

